

CERBUL LOPĂȚAR (*DAMA DAMA*) ÎN JUDEȚUL OLT: ZOOGEOGRAFIE ȘI DINAMICĂ POPULAȚIONALĂ

Sorin GEACU*

Key words: Rower buck, zoogeography, effective evolution

Introducere

Acest mamifer a fost introdus în trei locuri (fig. 1) atât în zona de câmpie cât și în cea a Piemontului Getic. În ordine cronologică, colonizarea s-a efectuat mai întâi în zona Reșca din Câmpia Romanaților, apoi în zona Seaca din Piemontul Cotmenei și în al treilea rând în zona Bistrița-Izvoru din Piemontul Oltețului. Specimenele de origine ale populațiilor actuale de cerb lopătar din Olt provin din județele Timiș și Suceava. Efectivele existente azi nu au legătură între ele.

COLONIZAREA ÎN CÂMPIA ROMANAȚILOR

Condiții naturale

Primele exemplare de cerb lopătar din Oltenia au fost aduse în pădurea Reșca (numită și Reșca-Hotărani, după satele apropiate) din centrul județului Olt. Ea se află în nord-estul Câmpiei Romanaților la altitudini cuprinse între 72 m în sud și 94 m în nord-vest (95% din suprafața pădurii se află la 73-80 m). Partea de vest/nord-vest este traversată, pe o lungime de 3,5 km, de calea ferată Caracal-Piatra Olt (în unii ani, exemplare de cerb lopătar au fost accidentate de tren, ca de exemplu în martie 1977, etc.). Această linie ferată traversează pe 1,5 km și pădurea Bistrița-Potopinu.

Temperatura medie anuală a aerului este de 9,7° C, iar cantitatea de precipitații este de 620 mm/an. Viscoalele din lunile februarie 1956, ianuarie 1966, martie 1973, noiembrie 1975, noiembrie 1995, noiembrie 1998 au afectat populația de cerb lopătar. De asemeni și gerul puternic din ianuarie 1963 (atunci la Craiova s-au atins -35,5°C în ziua de 25) ori ploile torențiale din luna iulie 1970 (pe 8 iulie au căzut la Caracal 118,2 mm). Iarna grea 1984/1985 a determinat mortalități la această specie (59 exemplare), cu deosebire la femele și viței. Atunci, la hrănitori, s-au găsit cerbi lopătari morți (înțepeniți) datorită zăpezii mari, gerului și lipsei de apă. Vânturile predominante sunt cele din direcțiile est (18,7%) și vest (18,7%). Tot acestea au și cele mai mari viteze medii anuale (4,9-5 m/s).

În estul pădurii Reșca-Hotărani este valea Oltului, iar în vest cea a Teslului și afluentului său Potopin. Suprafețele ocupate cu mocirle și smârcuri (favorabile cerbilor) ocupă 17 ha. În sudul pădurilor Dealu Bobului și Călugăreasca se află valea Potopinului, partea centrală a acesteia din urmă fiind traversată de pârâul Bobu (afluent al Teslului). Prin distribuire cu cisterna se asigură apa în multe locuri pe fondul de vânătoare Dobrosloveni.

Situată pe teritoriile comunelor Fărcașele, Dobrosloveni și Fălcoiu, pădurea Reșca se întinde pe aproape 1700 ha, având o lungime de 7 km de la vest la est și 4 km de la nord către sud. Cătreierate de cerbii lopătari sunt, spre sud-est, mica pădure Băluțoaia (52 ha), iar la 1 km spre nord pădurea Bistrița-Potopinu (la 80-107 m altitudine) de 408 ha. Alături de altele mai mici, suprafața forestieră a regiunii ajunge la peste 2400 ha și este alcătuită din: stejar – 53%, frasin – 22%, cer – 3%, tei – 3%, salcâm – 3%, jugastru – 2%, carpen – 1% și alte specii – 13%. Vârsta medie a arboretelor este de 80 de ani (stejăretele 100 de ani), pe grupe de vârstă situația fiind următoarea: 1-20 de ani – 10%, 20-40 de ani – 15%, 41-60 de ani – 11%, 61-80 de ani – 17%, 81-100 de ani – 7% și peste 100 de ani – 40%. În subarboret apar păducelul, lemnul câinesc, măceșul. În ansamblu, acest masiv forestier se încadrează ecosistemului „pădurilor panonic-carpatice de luncă cu stejar și frasin”.

După 1974, în condițiile sporirii efectivului, cerbii lopătari au migrat și spre nord-vest în pădurile de peste 1100 ha ale fondului de vânătoare Dobrosloveni (pe teritoriile comunelor

* Institutul de Geografie București.

Dobrosloveni, Cezieni, Dobrun). În anii 1975-1976 acolo s-au observat numai masculi, ulterior stabilindu-se și perechi care s-au înmulțit. Populații stabile ale acestui mamifer au pădurile Dealu Bobului (245 ha) și Călugăreasca (425 ha). Prima, lungă de 2 km de la vest la est, se află la 107-112 m altitudine la 3 km vest de pădurea Potopin și 5 km nord-vest de Dobrosloveni. La 2 km vest de aceasta este pădurea Călugăreasca, ce are forma aproximativă de pătrat cu latura de 2 km și este situată la 115-139 m altitudine. În apropierea acestora e mica pădure Mândra. Sunt alcătuite din cer și gârniță (40%), frasin (10%) și alte specii (50% - stejar, salcâm, arțar, pin etc.). În ansamblu, se încadrează ecosistemului „pădurilor danubiene de cer și gârniță”.

Favorabilitatea regiunii pentru cerbul lopătar este dată de: pădurile întinse și liniștite, vecinătatea terenurilor agricole, apele curgătoare și bălți. Până la sfârșitul anilor '60 în regiune își mai făceau apariția și lupii. Ei însă au fost total combătuți. De exemplu, în 1968 în pădurera Reșca în acest scop se foloseau cadavre otrăvite (Petrache, 1974).

Dinamica efectivelor

Primii 5 viței au fost aduși la Reșca de la Șarlota (jud. Timiș) în 1942. În 1944 erau 4 exemplare, iar în anul următor au dispărut. După război, fosta Direcție Regională Silvică Craiova prin Ocolul Silvic Caracal, a inițiat readucerea acestui mamifer. Astfel, în 1955 din parcul Șarlota s-au adus 18 de exemplare în pădurea Reșca, iar în 1956 alte 17 exemplare. Erau deci atunci 35 de exemplare (Barbu, 1978). Inițial au fost 3 țarcuri pentru aclimatizare (unul era în parcela 30).

În anul 1964 erau peste 200 de exemplare (Barbu, Decei, 1964). La 15 ani de la introducere, în 1970, populația de cerb lopătar se menținea doar în pădurea Reșca și era de aproape 13 ori mai mare comparativ cu cea din 1956 (tab. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica populației de cerb lopătar din Câmpia Romanaților
în perioada 1955-2007 pe fonduri de vânătoare (F.V.) (exemplare)

F.V./An	1956	1969	1970	1975	1977	1979	1985	1986	1987	1988
Reșca	35	380	450	510	916	1200	1203	1140	1480	1530
Dobrosloveni	-	-	-	70	60	190	158	162	200	260
Peret	-	-	-	-	97	-	-	-	-	-
Total	35	380	450	580	1073	1390	1361	1302	1680	1790

F.V./An	1989	1990	1991	1992	1993	1995	1996	1997	1998
Reșca	1530	1200	915	690	530	185	250	255	276
Dobrosloveni	240	300	210	210	190	80	90	130	135
Slătioara	-	-	10	5	7	-	-	-	-
Total	1770	1500	1135	905	727	265	340	385	411

F.V./An	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Reșca	168	210	187	120	112	114	121	120	126
Dobrosloveni	100	104	115	120	120	150	160	160	150
Total	268	314	302	240	222	264	281	280	276

În anii următori, în condițiile creșterii efectivului, specia și-a lărgit arealul cu deosebire spre nord-vest (pe fondul de vânătoare Dobrosloveni), unde din 1975 și până azi formează populații stabile. Totodată, exemplare au migrat și spre nord (la 7 km de Reșca, spre Peretu), astfel încât, în primăvara anului 1977, în regiune erau peste 1000 de exemplare, din care 85% în pădurea Reșca, 9% în zona Peretu și 6% pe fondul de vânătoare Dobrosloveni. La așa un efectiv mare și sporul natural era ridicat. De exemplu, în 1976 erau circa 350 femele gestante.

În regiunea Peretu (unde se află circa 1200 ha pădure) s-au semnalat primele exemplare (migrate de la Reșca) în 1975. În 1976 erau deja 84 exemplare (36 masculi și 48 femele), iar în anul următor s-a atins efectivul maxim (52 masculi și 45 femele). Ulterior, populația se reduce la 50 de exemplare

în 1978, 20 în 1982, 21 în 1983 și 9 în 1984 (acestea au revenit de fapt în pădurea Reșca).

O sporire a efectivului cu aproape 18% se constată în deceniul 1977-1986, în acest din urmă an înregistrându-se circa 1300 de exemplare. Studiul silvocinegetic al pădurii Reșca din 1981 menționa un efectiv optim de 1000 de cerbi lopătari, depășit încă din 1979 (când erau 400 masculi, 500 femele și 300 viței).

Pentru diversificare genetică, în 1981 s-au adus 28 exemplare (14 masculi și 14 femele), iar în 1984 încă 43 (5 masculi adulți, 15 masculi tineret, 14 femele adulte și 9 femele tineret), toate de la Chișineu Criș (jud. Arad).

În anii cu populație mare, cerbii lopătari au distrus pe porțiuni întinse subarboretul, pătura ierbacee și toate regenerările naturale (cum a fost cazul în intervalul 1972-1975), dar au produs și vătămări la mulți arbori prin cojire. Mulți ani, din octombrie și până în aprilie, aceștia stăteau pe terenurile agricole, producând mari prejudicii (cum a fost cazul culturilor de grâu în anii 1976 și 1977 etc.). Pe multe porțiuni din jurul pădurii Reșca, în anii 1988-1993 se cultiva doar ricin, pe care cerbii lopătari nu puteau să-l consume. În iernile grele ei ajungeau până la marginile unor sate.

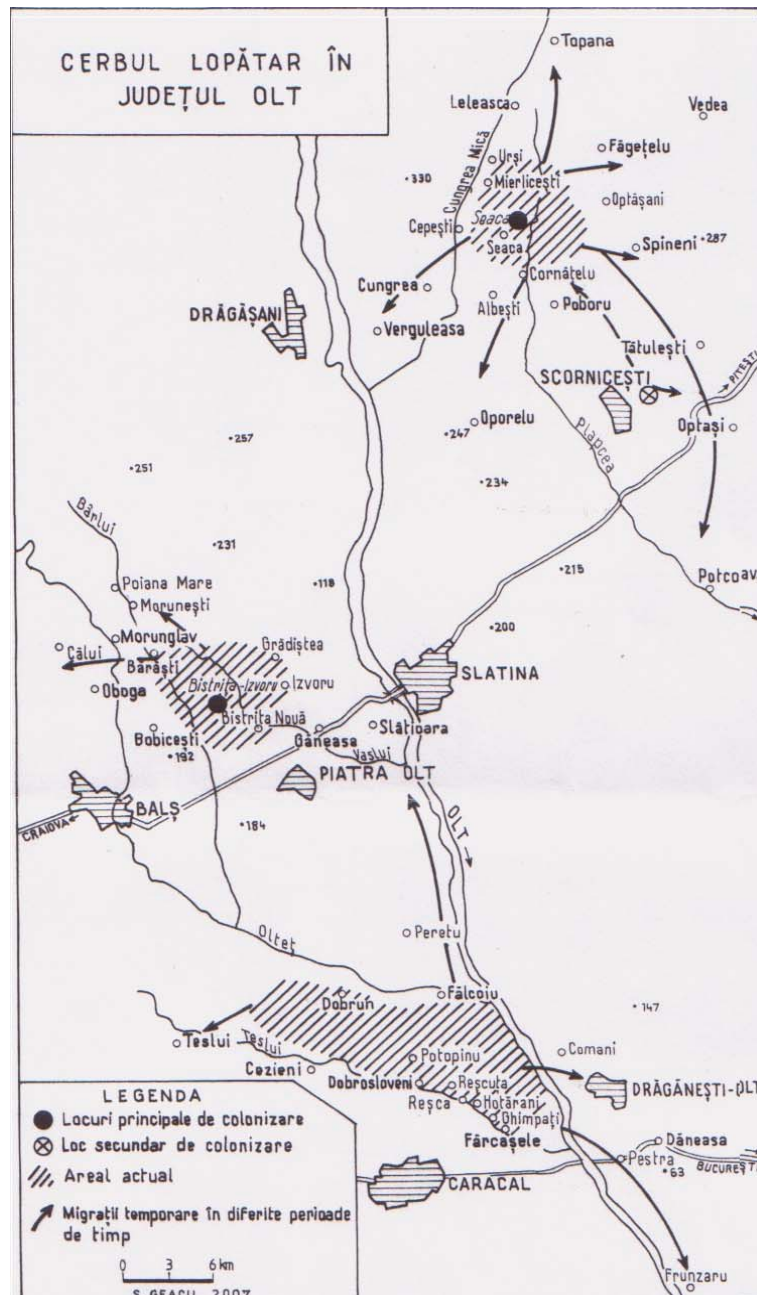

Fig. 1

În anul 1988 s-a înregistrat cel mai mare efectiv de cerb lopătar atât din Câmpia Romanișilor cât și din pădurea Reșca (1790 exemplare din care 85% (1530) în această pădure). Se depășise atunci cu mult efectivul optim stabilit (1000 exemplare). Datorită numărului mare de exemplare, unii lopătari au migrat de la Reșca în pădurile aflate pe stânga Oltului spre vest și sud-vest: Comani, Drăgănești Olt, Peștra (com. Dăneasa) și până la Frunzarul (com. Sprâncenata, 20 km de Reșca). Aici nu au constituit populații stabile, revenind după un timp la Reșca. De pe fondul Dobrosloveni circa 15 exemplare au migrat spre vest circa 6-7 km în zona Teslui din județul vecin, Dolj, unde s-au menținut în perioada 1988-1991 după care au revenit în pădurea Călugăreasca.

Tot în lunca Oltului la 10-15 km spre nord de Reșca (pe fondul de vânătoare Slătioara) s-au observat 5 perechi în 1991, un mascul și 4 femele în 1992 și 7 exemplare (2 femele și 5 masculi) în anul următor, după care au revenit la Reșca.

În condițiile anilor 1989-1991, efectivul se reduce cu 36%, anul 1991 fiind ultimul în care se mai înregistrează peste 1000 cerbi lopătari în zonă. Efectivele mari au impus selecția masivă, pentru că, densitățile mari puteau determina degenerarea speciei (Barbu, 1992). Fostul Inspectorat Silvic Olt a propus extragerea, în 1991, a 840 cerbi lopătari în vederea realizării regenerărilor în pădurea Reșca.

În sezonul 1990-1991 s-au vânat 231 exemplare la Reșca (149 masculi și 82 femele) și 103 pe fondul Dobrosloveni, din care 58 masculi și 45 femele. Cele mai multe s-au vânat în următoarele zile: 4 III 1991 (44), 29 X 1990 (36), 10 I 1991 (25), 6 XI 1990 (24), 3 XII 1990 (24), 27 II 1991 (23), 19 X 1990 (22), 9 XI 1990 (22), 22 X 1990 (20) și 11 II 1991 (19). Carnea rezultată a fost predată Frigoriferului zonal.

Măsurile de diminuare a efectivului adoptate, la care se adaugă și braconajul, determină o nouă reducere masivă a populației de cerb lopătar în anii 1992-1993-1994, astfel încât în anul 1995 nu s-au mai observat decât 265 exemplare, ceea ce reprezintă o scădere cu 76% a acesteia. În intervalul 1995-2007 efectivul acestui mamifer a oscilat între 220 și 410 exemplare, în acest din urmă an observându-se doar 276 exemplare (150 la Dobrosloveni și 126 la Reșca), depășindu-se efectivul optim stabilit la 200 exemplare.

Dacă din momentul colonizării și până în anul 2001 cei mai mulți cerbi lopătari se aflau în pădurea Reșca (mult mai puțini fiind în zona Dobrosloveni), în primăvara anului 2002 numărul acestora era egal în cele două zone. Începând din anul 2003 și până azi, cei mai mulți cerbi lopătari se află în zona Dobrosloveni, deținând din totalul efectivului: 54% în 2003 și 2007, 56% în 2004 și 57% în 2005 și 2006.

Structura pe sexe evidențiază un raport apropiat de cel normal (1/1) până în 1991, după care devine dezechilibrat în cazul populației din pădurea Reșca (tab. 2).

Tabelul nr. 2

Structura pe sexe (M/F) a populației de cerb lopătar din Câmpia Romanișilor în perioada 1955-2007 pe fonduri de vânătoare (F.V.)

F.V./An	1956	1969	1975	1976	1977	1985	1986	1987	1988
Reșca	1/1	1/1,4	1/1,5	1/1,3	1/1	1/1,1	1/1,2	1/1,1	1/1,1
Dobrosloveni	-	-	-	-	5/1	1/1,1	2,6/1	1/1,1	1/1,1
Peret	-	-	-	1/1,3	1/1,1	-	-	-	-

F.V./An	1989	1990	1991	1992	1993	1995	1996	1997	1998
Reșca	1/1,1	1/1,4	1/2	1/3,3	1/1,9	1/4,2	1/4	1/6,2	1/2,2
Dobrosloveni	1/1	1/1	1/1,3	1/1,3	1,1/1	1/7	1/3,5	1/2,2	1/5,9
Slătioara	-	-	1/1	1/4	2,5/1	-	-	-	-

F.V./An	1999	2000	2002	2003	2004	2005	2006
Reșca	1/5,4	1/2,8	1/3	1/3,2	1/4	1/4,5	1/5
Dobrosloveni	1/4	1/3,9	1/5	1/5,2	1/5,3	1/1,9	1/1,6

În ultimii ani, populația de pe fondul de vânătoare Dobrosloveni are un raport între sexe oarecum mai apropiat de cel normal.

Primele exemplare s-au recoltat în 1973 (3 masculi cu trofee de 160 puncte CIC), iar din 1976 se recoltează sistematic. În anii 1976-1978 s-au vânat 100-120 exemplare anual (din care 20-25 masculi), iar după 1978, tot anual, circa 80-115 masculi și 120-125 femele și viței. În intervalul 1973-1980 s-au recoltat 1952 exemplare, iar din 1978 și până în 1989 un număr de 876 masculi, recordul fiind înregistrat în anul 1988, când, în numai 2 zile de vânătoare s-au împușcat 117 masculi (Ciobanu, Florica, 2003). În ultimii ani, situația este reprezentată în tabelul 3.

Tabelul nr. 3

Recolta de cerb lopătar din Câmpia Romanaților în unii ani (nr. exemplare)

An	1983	1989	1997	1998	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Exemplare	131	43	5	7	7	1	11	12	25	26	17

Cele mai valoroase trofee în ultima perioadă s-au obținut la 25 X 2000 (132,3 puncte CIC la Reșca) și 1 XI 2005 (156,9 puncte CIC la Dobrosloveni).

După 1975, în condițiile creșterii efectivelor, în pădurile Reșca-Hotărani și Bistrița-Fălcoiu se întâlneau locuri de boncănit cu 50-150 masculi. Adesea, luptele între aceștia durau 10-15 zile și nopți. Astăzi există un număr de 7 locuri de boncănit din care 4 în pădurea Reșca și 3 în cea de la Dealu Bobului.

La 20 august 1988 un vițel a fost capturat și trimis grădinii zoologice Strihareț-Slatina. În anul 2006 s-a observat o femelă albă în pădurea Dealu Bobului.

În 1970 se amenajaseră 10 ha de ogoare pentru hrană, iar în 1979 – 72,3 ha. În ultimii ani terenurile pentru hrana vânatului (circa 40 ha) s-au cultivat cu ovăz, napi, lucernă, trifoi, *Lolium*, iarbă de Sudan, sfeclă furajeră etc.

Pentru distribuirea hranei complementare, în 2007 existau 21 hrănituri în pădurea Reșca și 18 în zona Dobrosloveni (în 1990 erau 10 hrănituri la Reșca și 6 la Dobrosloveni). În anul 2006 s-au distribuit: 7 t fân, lucernă și trifoi, 2 t frunzare, 8 t concentrate (mai ales de porumb), 1 t fructe și semințe (mai ales de ovăz).

Sarea este distribuită în 26 de sărării din care 20 sunt în pădurea Reșca și 6 la Dobrosloveni (în 1990 erau 27 la Reșca și 6 la Dobrosloveni). Sunt și sărării înalte și joase (pe liniile somiere).

COLONIZAREA ÎN PIEMONTUL COTMENEI

Condiții naturale

Cerbul lopătar a fost introdus în pădurea Seaca situată în nordul județului Olt la 35 km de Slatina, în partea vestică a Piemontului Cotmenei. Aceasta se află pe platouri larg ondulate la altitudini cuprinse între 230 m în sud și 324 m în nord (75% din suprafața pădurii se află la 300-320 m altitudine). Marginile pădurii se află la 308-309 m altitudine.

Temperatura medie anuală a aerului are valoarea de 10,4°C, cu un maxim în iulie și un minim în ianuarie. În luna decembrie media termică nu este negativă. Gerul de la începutul anului 1985 a afectat populațiile de mamifere mari (-24°C s-au înregistrat în ziua de 13 I 1985 la Slatina). Media multianuală a cantităților de precipitații este de 600 mm, cu un maxim în iunie și un minim în martie. Pe anotimpuri sunt repartizate astfel: iarna – 21,1%, primăvara – 25,2%, vara – 31,7% și toamna - 22%.

Iarna grea din anii 1984-1985 a afectat populațiile de cervide. Atunci s-au găsit cerbi lopătari înțepeniți (morți) de frig. Influență negativă au avut și viscocele din 11-15 III 1973, 20 XI 1975, 4-5 XI 1995 și 21-22 XI 1998. Datorită intemperiilor de iarnă, în ziua de 20 I 1985 s-a găsit un mascul mort, pe 18 I 1986 alt mascul mort, iar pe 15 decembrie 2002 au fost găsite moarte 7 exemplare.

Văile Plapcea (afluent al Vedei) și Albești (care se varsă în Cungrea Mică) traversează pădurea pe direcția nord-sud pe 5,5 km și respectiv 6 km. În nord-est este valea Plapcea Mică

(afluent al Plapcei), iar prin partea vestică a pădurii este valea omonimă (4 km lungime) care debușează în valea Albești (numită și Gugu). Spre valea Albești se îndreaptă cea a Fântânelor. Pâraiele regiunii au caracter intermitent. Pe Plapcea s-au realizat, prin excavare, adâncituri unde să se poată menține apa. În general însă apa se distribuie cu cisterna.

Pădurea se numește Seaca sau Seaca-Optășani după numele satelor omonime - Seaca (com. Poboru) din partea central-vestică a pădurii și Optășani (com. Spineni) aflat la marginea sa de nord-est.

Pădurile din zona Seaca se extind pe circa 3800 ha, pe teritoriile administrative ale comunelor Poboru, Leleasca, Făgețelu, Spineni și Cungrea. Sunt alcătuite din: gârniță (85%), carpen (5%), stejar (4%), gorun (3%), salcâm (2%) și alte specii (1%). Vârsta medie a arboretelor este de 76 ani, repartizate astfel pe grupe: 1-20 de ani – 8%, 21-40 de ani – 17%, 41-60 de ani – 25%, 61-80 de ani – 15%, 81-100 de ani – 5% și peste 100 de ani – 30%.

Mărindu-se efectivul, în unii ani cerbii lopătari au migrat și spre Spineni și Topana. În regiunea Spineni pădurile se întind pe circa 1800 ha și sunt alcătuite din: gârniță (41%), salcâm (34%) și alte specii (gorun, plop, stejar, carpen, paltin, arțar, frasin - 25%). Vârsta medie a cvercineelor este de 45 de ani, iar a salcâmului de 15 ani. Cele 3400 ha acoperite cu vegetație forestieră din zona Topana sunt alcătuite din: gârniță (54%), cer (27%), carpen (5%), salcâm (4%), gorun (4%), stejar (4%) și alte specii (2%). Vârsta medie a arboretelor este de 70 de ani.

Subarboretul este constituit din: păducel, porumbar, sânger, măceș, corn, soc, alun.

Zona se încadrează ecosistemului „pădurilor danubiene de gârniță”.

În apropierea pădurii se află câteva sate mici: Mierlicești și Urși (com. Leleasca), Cepești (com. Cungrea) în nord-vest și vest, Albești și Cornățelu (com. Poboru) în sud, Optășani (com. Spineni) în nord-est.

Masivul forestier de la Seaca (cu trupurile Seaca – 1355 ha, Gugu, Bisericii ș.a.) aflat între văile Cungrea Mică (afluent al Oltului) în vest și Plapcea Mică în est, se extinde pe 6 km de la nord la sud și 6,3 km de la vest către est.

Dinamica efectivului

Acțiunea de introducere a unor specii de cervide în regiune a fost sprijinită, în prealabil, de aceea de combatere a lupilor (numai în intervalul 1955-1959 în fostul raion Slatina s-au împușcat 60).

Colonizarea cerbului lopătar în această zonă s-a efectuat de către fosta Intreprindere Forestieră Drăgășani prin Ocolul Silvic Vedea, Regiunea Pitești. Astfel, în anul 1962 s-au adus 10 exemplare (4 masculi și 6 femele) din pădurea Pătrăuți de lângă Suceava. Ele au fost transportate cu mijloace auto pe o distanță de 650 km. În prealabil, în 1961, se constituise un țarc de aclimatizare de 0,3 ha cu gard de nuiele în parcela 64 a pădurii Seaca, la 320 m altitudine. Aici, vițeii au fost ținuti în anul 1963 și apoi, în 1964 s-au lăsat liberi.

În primul deceniu de la colonizare, efectivul acestui mamifer a sporit de 6 ori. Ulterior, în anul 1977, numărul cerbilor lopătari crescuse cu 63% comparativ cu anul 1971, fiind mai mult de 160 de indivizi. Migrarea unor exemplare din pădurea Seaca spre sud, către Oporelu (12 în 1977, apoi altele în anii următori) au făcut ca efectivul în această pădure să scadă la 117 exemplare în 1980 (tab. 4).

Tabelul nr. 4

Dinamica populației de cerb lopătar din Piemontul Cotmenei
în perioada 1962-2007 pe fonduri de vânătoare (F.V.) (exemplare)

F.V./An	1962	1969	1971	1975	1976	1977	1980	1981	1982	1983
Seaca	10	25	60	94	140	164	117	90	97	114
Oporelu	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-
Total	10	25	60	94	140	176	117	90	97	114

F.V./An	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Seaca	152	181	209	320	347	350	256	240	270
Spineni	-	-	-	-	-	-	-	7	-
Verguleasa	-	-	-	13	-	-	-	-	4
Optași	-	-	-	-	-	-	-	12	-
Potcoava	-	-	-	-	-	-	-	6	-
Tătulești	-	-	-	-	-	-	-	25	-
Oporelu	-	10	10	2	-	-	-	-	-
Total	152	191	219	335	347	350	256	290	274

F.V./An	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2002
Seaca	315	210	160	150	260	280	290	240	250
Verguleasa	4	-	4	5	-	-	-	-	-
Topana	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Total	319	210	164	155	260	280	290	240	259

F.V./An	2003	2004	2005	2006	2007
Seaca	260	270	280	250	250
Topana	8	10	10	10	10
Spineni	6	8	8	8	6
Total	274	288	298	268	266

Circa un deceniu au fost stabile câteva exemplare nu departe de Oporelu (8-10 km sud de Seaca), ultimii doi masculi fiind văzuți în primăvara anului 1987.

În intervalul 1987-1996 s-au observat cerbi lopătari și la 15-20 km sud-vest de Seaca, pe fondul de vânătoare Verguleasa, cele mai multe exemplare (5 masculi și 8 femele) în 1987, iar apoi, câte 4-5 exemplare (de obicei perechi) în ceilalți ani.

La Seaca, numărul cerbilor lopătari se dublează în perioada 1982-1986, depășind în primăvara acestui din urmă an 200 de exemplare.

Cea mai mare populație (350 de exemplare) din regiune s-a înregistrat în luna martie a anului 1989, depășind de 3,5 ori valoarea optim stabilită atunci (100 exemplare). S-a realizat astfel o creștere de efectiv de 35 de ori în 27 de ani.

Vânărea intensă a acestuia în anii 1990-1991 a determinat scăderea efectivului la 240 de exemplare la Seaca. Activitatea de vânătoare și intensificarea circulației în condițiile restituirii proprietăților funciare din 1991 au determinat, în acel an, migrarea unor exemplare spre est și sud-est (2 masculi și 5 femele spre Spineni la 5 km, 4 masculi și 21 femele spre Tătulești la 18 km, 4 masculi și 8 femele spre Optași la 25 km, un număr de 6 exemplare (2 masculi și 4 femele) ajungând până spre Potcoava, la 30 km de Seaca). Aici menționăm și faptul că o parte din exemplarele existente atunci în acele zone migraseră de fapt din pădurile din apropierea Scorniceștilor, unde, în 1980, se aduseseră de la Reșca 25 cerbi lopătari (12 masculi și 13 femele). În 1992, cerbii lopătari se retrăseseră din acele locuri spre Seaca.

În 1993 se înregistrează din nou o populație mare de cerb lopătar la Seaca (315 exemplare), după care, în deceniul 1997-2007 efectivul variază între 240 și 298 exemplare. Din 2002, anual, câteva exemplare (2-4 masculi și 6-7 femele) s-au observat în pădurile dinspre Topana (15 km nord-est de Seaca), iar din 2003 anual 2-3 masculi și câte 4-5 femele s-au semnalat nu departe de Spineni.

În primăvara anului 2007 erau în Piemontul Cotmenei 266 exemplare, depășindu-se cu 44% efectivul optim (150 exemplare).

În anumite perioade din an, aceștia stau pe câmpurile dinspre nord (spre Leleasca), sud-vest (spre Poboru) și est (spre Spineni). De exemplu, în 1996 s-au observat 9 masculi și 31 de femele în zonele amintite.

Raportul între sexe a avut valori optime sau apropiate de optim în intervalul 1962-1988 (tab. 5), însă în ultima perioadă s-au înregistrat dezechilibre ale acestuia, unele destul de mari cum a fost cazul în anii 1993 (1/3,8), 1997 (1/3,3), 2004 (1/3,5).

Tabelul nr. 5

Raportul între sexe (M/F) al populației de cerb lopătar
din Piemontul Cotmenei în perioada 1962-2007 pe fonduri de vânătoare (F.V.)

F.V./An	1962	1969	1975	1976	1977	1981	1982	1983	1984
Seaca	1/1,5	1/1,1	1/1,4	1/1,6	1/1,3	1/1,1	1/1,2	1/1,1	1/1,1
Oporelu	-	-	-	-	1/2	-	-	-	-

F.V./An	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Seaca	1,1/1	1/1	1/1,9	1/1,2	1/2,1	1/1,6	1/2,7	1/2	1/3,8
Spineni	-	-	-	-	-	-	1/2,5	-	-
Verguleasa	-	-	1/1,6	-	-	-	-	1/1	1/1
Optași	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-
Potcoava	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-
Tătulești	-	-	-	-	-	-	1/5,2	-	-
Oporelu	1,5/1	1,5/1	2	-	-	-	-	-	-

F.V./An	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2004	2005	2006
Seaca	1/1,1	1/1,6	1/2	1/3,3	1/2,5	1/2,6	1/3,5	1/2,7	1/1,7
Verguleasa	-	1/3	1/4	-	-	-	-	-	-
Topana	-	-	-	-	-	-	1/2,3	1/2,3	1/2,3
Spineni	-	-	-	-	-	-	1/1,6	1/1,6	1/1,6

Au fost și ani când numărul de masculi observați a fost mai mare decât cel al femelelor (de exemplu lângă Oporelu în 1985-1986).

În intervalul 1965-1979 s-au vânat în regiune 280 cerbi lopătari a căror greutate medie în stare eviscerată a fost de 48 kg. Ulterior, în sezonul vânătoresc 1990-1991 s-au recoltat 62 din care 9 masculi și 53 femele. Doar în intervalul 12 XI 1990-25 II 1991 s-au vânat 58 exemplare din care 42 numai în ziua de 23 II 1991.

În ultimii ani, trofeecele cele mai valoroase s-au obținut la: 17 X 2006 (173,8 puncte CIC), 12 XI 2003 (160,5 puncte CIC) și 13 X 2005 (148,8 puncte CIC)..

La Seaca, locul obișnuit de boncănit (frecventat de peste două decenii) este cel din parcela 46. Datorită exploatărilor forestiere, începând din 2006, cerbii lopătari și-au mai ales și un alt loc de boncănit, în parcela 25. Rar boncănesc în parcelele 34, 43, 52, 59 și 60.

Pentru administrarea hranei complementare, pe teren se află 47 hrănituri, la care se adaugă tot atâtea sărării. În cursul anului 2006 s-au administrat 8,5 t fân, lucernă și trifoi, 8 t frunzare și 25,5 t concentrate. Tot în acel an, culturile pentru hrana vânatului au cuprins 1 ha lucernă, 1 ha porumb și 2 ha cu iarbă de Sudan.

COLONIZAREA ÎN PIEMONTUL OLTEȚULUI

Condiții naturale

Introducerea cerbului lopătar s-a făcut în pădurea Bistrița-Izvoru aflată la 10 km nord-est de Balș, în sud-estul Piemontului Oltețului.

Extinsă pe 10 km de la nord la sud pe dealurile Sarului, Chirca și Porcului, ea se află la altitudini cuprinse între 135 m în sud-vest și 207 m în nord-vest. În nord, în zona văii Vasluișului, pădurea atinge 4 km lățime. Este pe teritoriile comunelor Bobicești, Găneasa, Morunlav.

Temperatura medie anuală este de 10,6°C, cu un maxim în iulie și un minim în ianuarie. În luna decembrie media termică este de 0°C. Media multianuală a cantităților de precipitații este de 515 mm, cu un maxim în iunie și un minim în februarie, repartiția anotimpuală fiind următoarea: iarna – 21,3%, primăvara – 25,%, vara – 30,1% și toamna – 23,6%.

Pe latura vestică a pădurii este valea Bârluiului (afluent al Oltețului), iar pe cea estică cea a Vasluiului (Vasluietului), afluent al Oltului.

Cu suprafața de aproape 2000 ha, este alcătuită din gârniță (48%), cer (25%), gorun (19%), stejar (3%), carpen (1%) și alte specii (5%), care au vârste medii de 40-90 de ani. Limitată la nord de drumul Morunglav-Bărăști-Grădiștea, ea se încadrează ecosistemului „pădurilor danubiene de gârniță”. Împreună cu celelalte păduri vecine, suprafața forestieră a regiunii se ridică la 3400 ha.

Sporind efectivul, în unele perioade cerbii lopătari au migrat și spre nord (în zona Morunești) și nord-vest (în zona Călui). Acest fenomen a fost favorizat și de faptul că pădurile se continuă și la nord de drumul Morunglav-Bărăști-Grădiștea. Astfel, de o parte și alta a Bârluiului, pădurile (cu lățimi de 3,5-4 km) se continuă și spre Morunești-Poiana Mare, până pe dealul Curăturilor la 228 m altitudine.

Dincolo de valea Oltețului, la 6-8 km de regiunea Bistrița-Izvoru, sunt păduri întinse în regiunea Călui-Oboga (circa 2300 ha) alcătuite din: gârniță (42%), cer (24%), stejar (10%), frasin (9%), gorun (4%), salcâm (1%) și alte specii (10%), vârsta medie a arboretelor fiind de 55 de ani. Astfel, în lunca Oltețului, la 140-147 m altitudine se află pădurea Lunca Călui de 750 ha, lungă de 5 km de la nord la sud și lată de 1-2 km, iar la altitudini de 160-217 m în zona colinară din bazinul Căluiețului și Căluiețului Mic se află pădurea Căluului (900 ha), lungă de 7 km pe direcția nord-vest/sud-est și lată de 2-2,5 km. Aceste două păduri sunt unite printr-un tronson lat de 0,4 km.

În perioada prealabilă colonizării s-a intensificat efortul de combatere a lupilor. De exemplu, numai în 1964 s-au vânat 10 exemplare și s-au capturat 3 pui, iar în primul trimestru al anului următor s-au ucis alți 7 lupi.

Evoluția efectivului

La inițiativa fostului Inspectorat Silvic Olt prin Ocolul Silvic Balș, primele 6 exemplare (5 masculi și o femelă) au fost aduse în luna ianuarie 1974 din parcul Șarlota (jud. Timiș), iar în luna iunie 1975 și tot de acolo, încă 11 exemplare (4 masculi și 7 femele), acestea fiind ținute într-un țarc (situat în parcelele 86-87 ale pădurii Bistrița) cu dimensiunea de 50/50 m și gard de nuiete și sârmă. Din cele 17 exemplare aduse, la sfârșitul anului 1975 mai erau doar 13. În 1976 cerbii lopătari au fost lăsați liberi.

Mărindu-se populația, la începutul anilor '80 aceasta a început să-și extindă arealul și să migreze și spre nord și nord-vest. Astfel, în 1985 efectivul acestui mamifer în sud-estul Piemontului Oltețului era de 6 ori mai mare decât cu un deceniu în urmă. Atunci, din cele 62 exemplare (tab. 6) numai 1/3 erau în pădurea Bistrița-Izvoru, restul, în proporții similare, fiind în zonele de la nord (Morunești) și nord-vest (Călui) de această pădure.

Tabelul nr. 6

Dinamica populației de cerb lopătar din zona Bistrița-Izvoru
în perioada 1974-2007 pe fonduri de vânătoare (F.V.) (exemplare)

F.V./An	1974	1975	1976	1977	1985	1986	1987	1989	1990	1991
Izvoru	6	13	13	20	24	22	28	35	44	54
Morunești	-	-	-	-	18	12	12	12	15	11
Călui	-	-	-	-	20	11	13	6	-	11
Total	6	13	13	20	62	45	53	53	59	76

F.V./An	1992	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Izvoru	41	36	50	50	36	37	33	35	31	31
Morunești	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Călui	14	-	-	-	-	-	-	-	6	6
Total	55	36	50	50	36	37	33	35	37	37

F.V./An	2003	2004	2005	2006	2007
Izvoru	31	32	32	32	32
Morunești	-	-	-	-	-
Călui	6	7	7	6	2
Total	37	39	39	38	34

În anii următori deși se mențin în toate cele 3 locuri, mulți indivizi revin în pădurea Bistrița, astfel încât în luna martie 1991, când se înregistrează maximul populațional al cerbului lopătar în această regiune geografică, din cele 76 de exemplare, 71% erau în pădurea Bistrița și doar câte 11 în zonele Morunești și Călui. Începând din anul 1992 nu s-au mai observat exemplare în pădurile din jurul Moruneștilor.

Numărul cerbilor lopătari în pădurea Bistrița-Izvoru în ultimul deceniu a variat puțin (între 31 și 37 anual). În zona Călui în ultimii ani, nu există populații stabile, cele câteva exemplare observate fiind în trecere, revenind după scurt timp în pădurea Bistrița.

Raportul între sexe a avut mult timp valori apropiate de cea normală (1/1). În ultimii ani însă, se înregistrează un dezechilibru al acestui raport, în 2007 observându-se de 3 ori mai multe femele decât masculi (tab. 7).

Tabelul nr. 7

Raportul pe sexe al populației de cerb lopătar din zona Bistrița-Izvoru în perioada 1947-2007 pe fonduri de vânătoare (F.V.) (exemplare)

F.V./An	1974	1975	1976	1985	1986	1987	1989	1990	1991
Izvoru	5/1	1/1	1/1,6	1/2	1/1,4	1/1,5	1/1,7	1/1,2	1/1,1
Morunești	-	-	-	1,2/1	1/1,4	1/1	1/1,4	1/2,2	1/1
Călui	-	-	-	1,8/1	1/1,2	1/1,1	1/2	-	1/1

F.V./An	1992	1993	1995	1996	1997	1999	2000	2001	2002
Izvoru	1/1,7	1/1,4	1/1,5	1/1,5	1/1,5	1/2	1/1,9	1/2,1	1/2,8
Morunești	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Călui	1/1,3	-	-	-	-	-	-	1/2	1/2

F.V./An	2003	2004	2005	2006	2007
Izvoru	1/2,8	1/3	1/3	1/3	1/3
Morunești	-	-	-	-	-
Călui	1/2	1/2,5	1/2,5	1/5	1/1

Am identificat 5 locuri de boncănit ale acestora, situate în parcelele 14, 81, 88, 104 și 130 ale pădurii Bistrița-Izvoru.

Din 1981 și până în prezent numai un singur exemplar s-a *vânat* (la 1 decembrie 1990), care cântărea (eviscerat) 33 kg.

Sarea li se administrează în sărării joase (în număr de 67). Și aici se observă o concurență cu mistrețul la administrarea hranei complementare (pe teren sunt 67 hrănituri).

Pădurile fiind întinse, este asigurată și liniștea necesară menținerii mamiferelor mari.

CONCLUZII

Colonizat în trei locuri (1955-1956 la Reșca, 1962 la Seaca și 1974-1975 la Izvoru), populația de cerb lopătar din județul Olt a sporit în timp, ajungând la aproape 2200 de exemplare în anul 1988. Populațiile mari (cu raport dezechilibrat între sexe), care au adus și prejudicii sectorului agricol și forestier, au determinat luarea de măsuri de reducere a efectivului. Acestea au fost aplicate în intervalul 1989-1995.

În luna martie 2007, efectivul din județul Olt era de 576 exemplare, din care 276 (47,9%) în Câmpia Romanați, 266 (46,2%) în Piemontul Cotmenei și doar 34 (5,9%) în cel al Oltețului. Cel mai mare nucleu era în zona Seaca din nord (250 exemplare – 43,4% din efectivul total). În zona primului nucleu de colonizare (la Reșca), unde în 1989 se aflau nu mai puțin de 1530 de cerbi lopătari, în 2007 se mai aflau doar 126 exemplare, ceea ce reprezintă doar 21,9% din efectivul din județ.

Efectivul existent în 2007 depășea cu 40% valoarea optim stabilită (350 exemplare).

FALLOW DEER (*DAMA DAMA*) IN THE OLT COUNTY: ZOOGEOGRAPHIE AND DYNAMICS OF THE POPULATION

The species had been introduced in three areas: in the lowlands (1955-1956 at Reșca) and in the Getic Piedmont (1962 at Seaca and 1974-1975 at Izvoru). The specimens originated from the Timiș and Suceava districts. In 1988 their number reached nearly 2,200 in the Olt district, working havoc among cropland and forestland. As a consequence, steps had been made (1989-1995) to reduce the stock.

In March 2007 what was left in Olt County were 576 specimens, of which 276 (47.9%) in the Romanați Plain, 266 (46.2%) in the Cotmeana Piedmont and only 34 (5.9%) in the Olteț Piedmont. The largest number (250 specimens – 43.3% of the overall stock) was found at Seaca in the north of the district. At Reșca (the first colonisation core), from 1,530 Fallow Deer (1989), only 126 (21.9%) still existed in 2007. That same year there were 40% more specimens than the optimum number planned out (350).

BIBLIOGRAFIE

Barbu, I. (1978), *Contribuții la sporirea productivității fondurilor de vânătoare prin populări de vânat*, Revista Pădurilor, nr. 2-3, București.

Barbu, I. (1990), *Contribuții privind popularea cerbului și lopătarului*, Almanah Vânătorul și Pescarul Sportiv, București.

Barbu, I. (1992), *Retrospectivă. Populările de vânat autohton*, Almanah Vânătorul și Pescarul Sportiv, București.

Barbu, I., Decei, P. (1964), *Oltenia din punctul nostru de vedere*, Vânătorul și Pescarul Sportiv, nr. 6, București.

Ciobanu, N., Florica, N. (2003), *Pădurile județului Olt*, Edit. Alutus, Slatina.

Petrache, O. (1974), *Contribuții la cunoașterea speciilor rare de plante și animale în zona Caracal*, Studii și Cercetări, Slatina.